

Po pošti prejemati:

za

celo leto naprej 26 K — h
pol leta 13 — h
četrt 6 — h
mesec 2 — h

V upravnistvu prejemati:

za

celo leto naprej 30 K — h
pol leta 15 — h
četrt 7 — h
mesec 3 — h

Za pošiljanje na dom 20 h na mesec.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Naročnine in inserate
sprejema upravnistvo v
Katol. Tiskarni, Kopitar-
jeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo,
nefrankovana pisma ne
vsprejemajo.

Uredništvo je v Seme-
niških ulicah št. 2. I. 17.

Izhaja vsak dan, izveniši
nedelje in praznike, ob
pol 6. uri popoldne.

Štev. 12.

V Ljubljani, v torek 15. januarja 1901.

Letnik XXIX.

Slovenska višja trgovska šola.

Z veseljem smo pozdravili zadnjo slavnostno sejo trgovske in obrtne zbornice. Petdesetletnica tako imenitne korporacije, katere bi v okviru stanovske organizacije v našem reformatoričnem smislu imela še veliko večjo važnost, nego jo ima sedaj v tem stanovskemu duhu sovražnih razmerah, je dogodek, kateri zasluži, da se proslavi z imenitnim dejanjem.

Pri slavnostni seji smo pazili zlasti na govore treh mož, kateri so jasno izrekli tri različna stališča. Dež. glavar je naglašal agrikulturno naziranje. Kot glavar poljedelske dežele drugače ni mogel. Ko se je od vseh strani opozarjalo le na promet in na obrt, je on z vso pravico opozoril na najštevilnejši in najpoglavitejši stan, kateri je v naši deželi od nekdaj, ki jo vzdržuje in redi — na poljedelski stan. Dež. predsednik je pokazal, da globlje vidi, nego naši »Narodovci«. Posegel je v soc. vprašanje, in prijetno nam je bilo, ko smo čuli iz njegovih ust krepak opomin trgovski in obrtni zbornici, da je treba pozornost obrniti na ohranitev malega obrtnika in na delavsko varstvo. G. baron Hein je liberalen aristokrat, in da je ravno on naglašal to stran socialno-političnega vprašanja, nam je bilo jako ljubo. Na tem polju bi se mi mogli kdaj srečati. Tako se pa seveda ni hotel ponižati nekdanih trzinski kmečki sin g. župan Hribar, kateri — saj misli le na milijonarske banke — je jahal le veleobrtnejskega konja.

O teh izjavah bi se mogli spustiti mi v daljše diskusije, a za danes jih pustimo. Poglejmo le na sklenjeni faktum!

Osnuje se naj višja slovenska trgovska šola v Ljubljani! To je sklep največje važnosti; v našem najvitalnejšem interesu je, da se ta sklep tudi izvrši.

Mi nimamo trgovskega naraščaja, ki bi mogel na svetovnem trgu stopiti v isto vrsto s trgovci drugih narodov. Že v Ljubljani čutimo veliko in usodepolno odvisnost svoje trgovine, da ne govorimo o deželi, kjer so trgovske razmere vsled zadnjih gospodarskih bojev prišle že čisto v diskusijo. Nardarjenosti za trgovino nam ne manjka, a izobrazbe pogrešamo, ker nimamo nobenega gospodarskega poučnega zavoda. Pri socialnem kurzu »Gospodarske zveze« smo videli, kako hrepeni naše ljudstvo, da si pridobi izobrazbo v knjigovodstvu, v trgovskih

usaneh in v postavah, in kako hvaležno polje za strokovno izobrazbo bi se dobilo baš med našim narodom. Torej trgovska šola je potrebna.

A ta šola bodi višja šola. To je potrebno v interesu naše neodvisnosti. Mladeniči, ki dovrše to šolo, morajo imeti dostojno kvalifikacijo. Sposobni morajo biti za enoletno prostovoljstvo pri vojaki. Drugače ostanejo pri vojaštvu kot računski feldveblji, mesto da bi stopili na čelo našemu trgovskemu gibanju. Mi pa moramo dobiti domačih čilih moči, katere bodo v vsakem oziru po svoji izobrazbi kos tujim trgovcem, da se povzdigne Ljubljana v trgovsko središče slovenskega naroda.

Šola pa bodi tudi slovenska. Ugovor, da slovenski jezik ni dovolj razvit, ne velja. Isto bi se moglo reči o nemškem jeziku. Saj tudi Nemci ravno za trgovino nimajo svojih izrazov. Italijanščina in angleščina posojujeta Nemcem terminologijo, ker trgovina je mednarodna in nikakor ni odvisna od nemške slovnice. Da je nemški jezik potreben, o tem seveda ne dvomimo. Mladeniči, ki bodo pohajali to šolo, je bodo že itak večji, zato nimamo skrbi. A treba je, da se izobrazba podaja v slovenskem jeziku, ker le na ta način bo šola za naše ljudstvo postala res novo kulturno ognjišče.

Ali se bo pa ta projekt tudi izvršil? Mi pričakujemo, da se bodo močje, ki so prevzeli inicijativo, postavili na višje intelektualno stališče, nego smo ga dozdaj opazovali pri naših »Narodovcih«. Treba bo odločnega in premišljenega dela. Mi bomo pri tem delu radi pomagali, ker imamo pred očmi občni blagor ljudstva. A treba bo ponekod odstraniti neke predsodke, kateri doslej še onemogočujejo složno sodelovanje. Treba bo, da se združimo na enotnem gospodarskem programu, katerega smoter je skupni blagor.

Katoliški shod je že zahteval tako šolo. Vsi katoliški Slovenci so tam izrekli že lani zahtevo po takem višjem učnem zavodu, in mi smo med ljudstvo vrgli idejo, na podlagi katere bo možno oživotvoriti to zelovažno kulturno delo.

To zavest bomo širili nadalje. V našem programu imamo prosvetne zavode raznih vrst, in med njimi vemo ceniti tudi važnost višje trgovske šole. Šli bomo na delo za socialno probujo in gospodarski procvit slovenskega naroda.

Volitev v Trstu.

Iz Trsta se nam piše: Nič veselega vam nimam danes poročati. Kakor vam je že javil brzojav, propali smo tudi v tretjem kolegiju. Pisec teh vrst sicer ni spadal nikdar med optimiste, vendar mora priznati, da je — pobit. Mauroner je imel nad 700 glasov več od našega kandidata. Mi smo računali na razliko kakih 20 do 50 glasov. Kako je bilo to mogoče?

Dobro vemo in se je pisalo o tem tudi v vašem cenjenem listu, da je magistrat imenoval kakih 500 meščanov samo zato, da so sedaj proti nam glasovali; vemo tudi, da se je Italijanom posrečilo tik pred volitvami reklamirati za kakih 300 volivcev volivno pravico. A reklamirali smo tudi mi za kakih 400 volivcev; razlika je torej pregorstasna.

Okolica se je, to je dognano, pokazala zopet vredno svojega slovenskega imena. Nad 90 odstotkov volivcev je prišlo volit. Število glasov italijanskega kandidata je vse skozi v primeru z volitvami l. 1897 znatno padlo. Okolica torej ni zakrivila našega poraza. Vzrok istemu je iskati v — mestu.

Tržaški mestni Slovani, ki so dali o volitvi v peto kurijo nad 4000 glasov, v mestu samem, tista velika skupina slovenskih trgovcev, ki vzdržujejo dve trgovski društvi, eno trgovsko šolo, nadalje cela vrsta slovenskih gostilničarjev in slovenskih trgovcev z vinom, slovenski zasebni uradniki, ki napolnujejo dve kavarni, vsi skupaj bi ne zmogli več nego nekaj nad 20 glasov — to ni mogoče!

Težko je dognati, kdo je zakrivil narodno izdajstvo ter ni storil svoje dolžnosti o volitvi, a nekaterikom iz vrste »naših« trgovcev smo že na sledu ter bomo znali izvajati posledice iz njihovega postopanja.

Sicer pa smemo reči, da je bil naš pad do cela časten. Pridobili smo od zadnjih volitev okolo 300 glasov in, kar je glavno, v okolici je narodna zavest lepo napredovala. Okolica sme biti bojazljivcem v mestu v izgled!

Da tudi nasprotniki svoje zmage niso prav nič posebno veseli, to se je videlo v sinočnjih demonstracijah, ki so bile prav klaverne. Tolpe otrok, babur in mlečozobih dijakov so drle po mestu, ki je bilo sem ter tje malo osvetljeno s podarjenimi svečami.

To je bilo pa tudi vse. Italijani se sami dobro zavedajo, da ni zmagal »Progresso«,

ampak tisti, ki so tej stranki dali v roko sukno in škarje, tisti, ki so dovolili, da se je mesto obremenilo s pol tisočem novih »cittadinov«, tisti, ki so dovolili, da se je tisoč naših volivcev zbrisalo iz volivne liste, tisti, ki so mirno gledali, da se našim volivcem ni dostavljalo legitimacij, in ki so dopuščali, da je na »zelenem hribu« tako bujno cvetela trgovina z glasovi.

»Progresso« je imel na vseh voliščih nastavljene svoje poročevalce, katerim so dali članovi komisij, nam vseskozi sovražnih, spiske volivcev, ki še niso volili. Ti listki s tekočimi številkami volivnih list so potovali v glavni tabor, tam so na podlagi prepisane imenika falzificirali glasovnice in pošiljali ž njimi najete ljudi volit.

Pripetilo se je včeraj zopet opetovano, da so komisije naše volivce zavrnille, češ, da je pod tem imenom volil že preje nekdo drug . . .

Ne, v Trstu niso propali Slovenci in Slovani, ampak propadla je — avstrijska misel in zmagal je — avstrijski vladni sistem.

Ta paradokson izraža tukajšnji »Avantie« danes, a jasnejše, navajaje tudi osebe, in pisec teh vrst, kakor vsi poznavalci razmer, mu morajo pritrditi.

Dokler bo vlada pustila italijanski klik, da dela, kar hoče, bodo vedno propadali avstrijski kandidati, a na Dunaju bodo zastopali Trst odpošiljalci brzojavk »svojem« kralju onkraj luže in posestniki hiš sramote v tržaškem starem mestu.

Slovenski narod ob Adriji zaradi tega nevspeha ne propade. Kakor je tako lepo napredoval v zadnji zakonodajski dobi, ko ga je še »zasedal« na Dunaju Mauroner, tako bo napredoval tudi odslej, upajmo, še lepše!

Italijanska klika naj smatra to kratko dobo do prihodnjih volitev kot nekako »Gnadenfrist«. Plačilo ne izostane. Saj klika sama ne more zakriti, da ji je zlomila glavo volitev v peti kuriji. Odtod klici, naj se ustanovi velika nova stranka. Toda o tem prihodnjič.

Mirna Bosna.

Več kot leto dni je tega, kar je nastalo med muhamedani v Bosni in Hercegovini neko posebno gibanje, ki je prodiralo v najširše sloje ter vzburkalo duhove na način, da se je bilo bati resnih konfliktov.

LISTEK.

Med Slovenci ob Renu.

(Piše Luka Arh.)

(Dalje.)

Sveti večer.

Kdaj sem mogel misliti, da bom obhajal sveti večer ob Renu? Res »kar ni, še lahko se zgodi«.

Do devetih zvečer smo se medli v cerkvi. Kaplana sta spovedovala ude katol. društva za mladeniče, ki imajo na Sveti dan skupno sv. obhajilo, jaz pa svoje rojake. Cerkev je bila opravljena lepo. Pred jaslami so gorele lučice, blizu velikega oltarja je pa visela zastava mladeniškega in poljskega društva. Prav všeč mi je bila ta navada, da kat. društva prinesejo ob glavnih praznikih v cerkev svoje zastave in se kor-

porativno udeležijo sv. maše. S tem pokažejo javno, da so res katoliška društva. Ne bi škodilo, če bi se tudi pri ras upeljala ta šega, sem si mislil.

Prišedši v sobo, je trajalo dolgo, da sem se zatopil v misli, da je danes sveti večer. Saj me razun jaslic v cerkvi ni spominjala nobena druga reč nanj. Ugasnil sem svetilnico, hodil po sobi gor in dol, kakor oni ja ničar na straži, in začel tiho prepevati božične pesmi. Prestavil sem se v duhu domov. Kaj delajo sedaj pri nas? Devet, pol desetih je ura. Morebiti pojejo ravno to pesem pred jaslami tam v kotu, kakor jaz? Morebiti mislijo name? Če drugi ne, so mati gotovo najmanj desetkrat vprašali: Bog ve, kje je sedaj »oni«? Morebiti zmrzuje kje gori na Nemškem, pri nas je pa tako toplo!

Zamislil sem se tako v domačo hišo, da sem čisto pozabil, da sem na Nemškem. Kar po vrsti sem pel božične pesmi. »Prišla je lepa sveta noč, ki dala nam je vsem po-

moč«, s to sem začel. »Sveta noč, blažena noč«, »Poglejte čudo se godi«, »Kar je že dolgo želel svet« itd., vse sem prepel. Ob ednajstih začnem moliti matutin. Nehote se mislim v župni cerkvi, ko začnem s »Christus natus est nobis, venite adoremus.« Antifone in napevi psalmov, vse mi je ostalo v spominu. Saj sem jih pel od šeste šole vsako leto. In da bi jih letos ne? Če ne v cerkvi, saj jih doma v sobi lahko. Ko opravi brevir, grem spat. Ali Morfeja ni in noče biti od nikoder. Silim se, da bi zaspal, ker bo treba ob petih biti v spovednici, a ne gre. Vse pripomočke vporabljam, štejem, molim, a spomini so močnejši. »Sedaj se je začela polnočna sv. maša, kaj neki bodo pri nas peli? In v Šenklažu? Skoro gotovo Kempterjevo mašo«. Sedaj se pa spomnim na krasne sv. večere, ki sem jih preživel v semenišču. Najpreje petje v domači kapeli, »sveta noč blažena noč« in pa krasni »Jubilate deo« Aiblingerjev, kako nam je žel

od srca! Potem zabava v veliki dvorani, ki je bila na vrhuncu pri pesmi »Glej zvezdice božje migljajo lepo«. Da, želel sem si iz semenišča, a spomini na ta štiri leta so izmed najlepših mojega življenja.

Prva sv. maša je bila na sveti dan ob petih, kakor sploh po Nemškem (in na Dunaju). Polnočnice ne poznajo. In vendar, kako je lepa, krasna in če hočete poetična služba božja o polnoči! Za vse na svetu bi je ne opustil, ko bi bil na Slovenskem.

Nekaj sem tudi pogrešal, kar tako povzdigne cerkvene slovesnosti; prazniško zvonjenje. Kako prazno in otožno si klenkal, edini zvonček! Ti bi ne poklical Stritarja »nazaj v deželo sveto«, kakor so ga naši domači zvonovi!

Glavno opravilo ob desetih sta izročila kaplana meni. Radovedna sta bila, kako bom pel. No, v koralu se ravno ne bojim vsacega Nemca.

Hrvatsko časopisje je bilo v nemali zadregi. Bilo je jasno, odkod izvira to »gibanje« in kdo ga neti, toda muhamedanski Hrvati so bili od svojih šouvalcev že tako zapeljani, da bi vsako prigovarjanje le škodilo hrvatski stvari, kajti muhamedanski »malkontentniki« so videli svoje prijatelje le ondi, kjer so odobraval njih nepremišljene korake.

Skoro celo leto so hodili vodje muhamedanskega »gibanja« po Budimpešti; izsiliti so hoteli takorekoč avdijenco pri cesarju, da bi mu predložili memorandum, ki je obsegal njihove glavne tožbe in težnje ter novi cerkveno-šolski statut. Cesar ni vspregel deputacije, ker se ni bila oglasila prej na pristojnem mestu, namreč pri bosanski deželni vladi in njenem načelniku ministru Kallayu. Če bi bila deputacija vsprejeta, tedaj bi bila to nekaka nezaupnica vladi — proti kateri je bil naperjen del tožb — in vsem opravičenim in neopravičenim tožbicam bi bila na ta način odprta široka vrata...

Ves čas, ko se je mudila deputacija v Pešti, so lazili okoli nje različni mažarski in srbski politiki in žurnalisti, ki so napelevali s priznanja vredno spretnostjo vodo muhamedanske nezadovoljnosti na svoj mlin. Nikoli bi se ne bilo muhamedansko gibanje tako na široko razraslo, ko bi se ga ne bili polastili Mažari in radikalni Srbi, vsaki v svoje posebne namene in v svojo posebno korist.

Bosna je bila od nekaj hrvatska pokrajina, je hrvatska danes in mora priti čas, ko bo tudi politično zvezana s Hrvatsko. Dve tretjini prebivalstva sta hrvatski, kajti muhamedane razločuje samo vera od ostalih Hrvatov. Mažari niso imeli dolgo časa prav nič proti hrvatstvu Bosne in Hercegovine. Znano je, da so se z vso močjo protivil okupaciji, ker so bili nazora, da bi se z novo pridobljenima pokrajinama monarhija le obremenila, ne da bi imela posebnih koristi. Toda v teku dvajsetih let je Bosna pod avstrijsko upravo čudovito napredovala, odkrila so se deloma naravna bogastva teh blagoslovljenih dežel; kisló jabolko je dozorelo in Mažari bi ga zdaj radi zase in samo zase.

Napraviti bi hoteli iz Bosne svoj komitat, kakor so napravili svoj komitat iz Reke. Ali v Bosni jim ne gre tako gladko; največja ovira jim je prebivalstvo, ki kaže čudovito malo simpatije in razuma za velikomažarske težnje. Tako so se prijeli za suknjo nezadovoljnim muhamedanom. Delali so se jim najiskrenejše prijatelje, najgorečnejše zastopnike njihovih teženj. Na ta način so upali doseči nekaj vpliv na del bosenskega prebivalstva, — in kakor smo videli na Reki: iz »vpliva« nastane oblast, premoč in vrhovno gospodarstvo.

In še druge prijatelje so imeli nezadovoljni muhamedani: tisti del radikalnega arštva v Bosni, ki dela vladi opozicijo à tout prix, iz principa. Noben del bosenskega prebivalstva ne uživa toliko prednosti in posebnih svoboščin, nego Srbi, ki bi se jih bolj pravilno imenovalo pravoslavne Hrvate. V svoji cerkveno-šolski avtonomiji imajo takorekoč republiko, v kateri ima vlada le malo vpliva in besede. Radikalni Srbi bi hoteli moč te republike še povečati, vzeti ji hočejo njen cerkveni značaj ter vtrditi premoč lajkov.

Tendence teh radikalnih elementov so naperjene na eni strani proti avstrijski vladi, na drugi proti hijerarhiji. Te težnje so hrvatstvu Bosne prav tako ali še bolj nevarne, nego mažarski šovinizem. Za čem stremijo vodniki teh elementov, možje à la Kujundžić, Šola, Jeftanović i. dr., ni treba še le ugibati. V tem slučaju se neha slovanska vzajemnost: Bosna je bila hrvatska in ostane hrvatska! — Tudi tem protihrvatskim težnjam je prišlo muhamedansko »gibanje« zelo prav; dobili so si zaveznikov in če bi se bilo posrečilo radikalnim Srbom, odvrtni muhamedane od hrvatstva ter jih pridobiti zase in za svoje skrivne namere, tedaj bi bila to največja nevarnost za hrvatsko bodočnost Bosne.

No prijatelji muhamedanov so se to pot zelo uredali. Pričakovati je bilo, da na posled vendarle zmaga med muhamedani zdravi razum in da speznajo sčasoma pravo

lice svojih gorečih zastopnikov in zagovornikov. Pred nedavnim so se napolnili voditelji muhamedanskega gibanja, na čelu nekdanji mostarski mufti Ali Efendi Džabić, k ministru Kallayu ter so mu predložili svoj memorandum in statut. To je bil bridek udarec za mažarske šoviniste, ki so že kovali gotov denar iz nezadovoljnosti »zati-ranega« bosenskega prebivalstva. Voditelji so bili z avdijenco popolnoma zadovoljni; odpravili so se vsak na svoj dom in valovi gibanja, ki je bilo že nevarno naraslo, so se hipoma razgubili v pesku. Po ramazan, pričetkom februarja, se bodo vršila v Sarajevu poganja med vlado in muhamedani in minister Kallay je že vnaprej obljubil, da bo vlada brezpogojno izpolnila nekatere opravičene zahteve... Hrvati imajo vzroka, da se vesele povoljnega izida te kampanje, ki bi bila postala za njihovo stvar lahko nevarna. Najvselejše pa je pri tem, da so Mažari zopet enkrat s svojo šovinistiško pohlepnostjo korenito pogoreli.

Politični pregled.

V Ljubljani, 15. januarja.

Državnozbornske volitve. Poleg Dunaja so se vršile včeraj volitve tudi v ostalih nižje-avstrijskih mestih. Izid volitev pomeni izgubo jednega mandata za kršč. soc. stranko, jeden njih kandidat pa pride v ožjo volitev. — V Št. Hipolitu je bilo oddanih 3642 glasov. Nem. liberalci Völkl je dobil 2021 in je torej izvoljen, propadel pa je kršč. soc. Jax, ki je dobil le 1600 glasov. — V Kremsu je prodrli nemški nacionalci dr. Kleeweine z 999 glasovi. — V Korneuburgu je dobil kršč. soc. Richter 2361, soc. demokrat Seitz 2439 glasov. Potrebna je torej ožja volitev. — V Badenju je izvoljen nem. liberalci Marchet z 2031 glasovi, kršč. soc. Mih. Adler je dobil 1365 glasov. Mandat so izgubili nem. nacionalci. — Dun. Novo mesto je oddalo nem. nacionalcu Kienemannu 712, soc. Dobiaschu 629 glasov. Potrebna je ožja volitev, ki se vrši jutri. Kršč. soc. in liberalni kandidat ne prideta v poštev. — Linška obrtna zbornica je izvolila lib. Dierzerja, graška nem. nac. Hanicha, zbornica v Ljubnu Endresa in celovška dosedanjega Hinterhuberja. Veleposelstvo je izvolilo in sicer v Gorici dr. Verzeznassija s 165 glasovi, slov. kandidat Kocijančič je dobil 62 glasov, v Po-reču ital. lib. Polesinija, v Inomostu opata Treuinfelsa, dr. Grabmayra, grofa Marzanija, grofa Terlago in grofa Trappa in v Opavi nem. lib. dr. Hirscha, barona Spensa in barona Sedlnitzkega. — Poleg tega sta bila včeraj pri ožji volitvi v Žatcu in Tešinu izvoljena nem. lib. dr. Schücker in nem. rad. dr. Tschan.

Volitve na Dunaju. Vroč boj se je bil včeraj v avstrijski prestolnici med krščanskimi socijalci in združenimi sovražniki krščanskega imena. Vdeležba pri volitvi mestne skupine je bila na obeh straneh izredno živahna, izid pa je tak, da se je ohranil status quo. Krščanski socijalci niso mogli nadomestiti izgub v peti skupini, ker je tudi v drugem okraju, katerega so mislili pridobiti kršč. socijalci, sicer z neznatno večino še zmagal židovski vpliv in denar. Vseh volitev v posameznih okrajih je naslednji: I. volivni okraj: volivcev 7353, oddanih glasov 5837; izvoljeni liberalci dr. Kopp s 3107, dr. Ofner 13033, Noske z 2992 in Wrabetz s 3031 glasovi. Kršč. soc. so dobili od 2709—2620 glasov. — II. volivni okraj (Leopoldovo mesto in Brigittenau): volivcev 17.152, oddanih glasov: 14.355; izvoljen lib. dr. Vogler s 7251 glasovi, dr. Neumayer je dobil 6814 glasov. — III. volivni okraj (Landstrasse): volivcev 13.437, oddanih glasov 9680. Izvoljen je kršč. soc. Steiner s 5763 glasovi, soc. dem. Müller je dobil 1844, lib. Künast 1605 glasov. — IV. volivni okraj (Wieden in Favoriten): volivcev 15.088, oddanih glasov 11.401; izvoljen kršč. soc. dr. Mayreder s 5800 glasovi, soc. dem. dr. Adler je dobil 3797, liberalci dr. Zemann 1185 glasov. — V. vol. okraj (Margarethen): volivcev 9205, oddanih glasov 6836. Izvoljen je kršč. soc. Strobach s 3800 glasovi, lib. Schönbichler

590, soc. dem. Widholz 2233 glasov. — VI. vol. okraj (Mariahilf): volivcev 6970, oddanih glasov 4637; kršč. soc. dr. Pattai je dobil 2713, nem. lib. Schlechter 918, soc. dem. Reumann 909 glasov. — VII. volivni okraj (Neubau): volivcev 8199, oddanih glasov 6130; izvoljen kršč. soc. dr. Gessmann s 3578 glasovi, lib. Zierhut je dobil 1498, soc. dem. Bretschneider 694, nem. radikalec Hengelmüller 217 glasov. — VIII. vol. okraj (Jožefovo mesto): volivcev 5706, oddanih glasov 3761; izvoljen je kršč. soc. Schlesinger z 2301 glasom, lib. Nechansky je dobil 725, nem. radikalec Hofbauer 345 glasov. — IX. volivni okraj (Alsergrund): volivcev 8861, oddanih je bilo 6721 glasov; izvoljen je kršč. soc. dr. Weiskirchner s 3521 glasovi, nem. lib. dr. Dorn 2820, nem. rad. Pacher 126, Čeh Blaha 85 glasov. — X. vol. okraj: volivcev 21.035, izvoljen je bi z veliko večino kršč. soc. Schneider, v manjšini sta ostala Schneiderhan in Skaret. — XI. vol. okraj: volivcev 26.467, oddanih 18.380 glasov; izvoljen kršč. socijalec princ Liechtenstein z 11.303 glasovi, soc. dem. Körbler je dobil 4045, lib. Hohensinner 2009 glasov. — Iz številk je razvidno, da so kršč. soc. precej napredovali.

V francoski poslanski zbornici se je pričel včeraj vroč boj proti katol. cerkvi in njenim zavodom, ki bo trajal brezdvomno več dni. Sovražniki krščanskega imena so si svesti zmage nad »klerikalizmom«, ker imajo na svoji strani vlado in ker računajo, da proti kongregacijskemu zakonu ne bodo glasovali progresisti. V včerajšnji seji je bilo na vrsti papeževno pismo na francoskega nadškofa. Na znanje se je vzel z večino odgovor ministerskega predsednika, da bo vlada varovala »pravice« države ter ne bo dovolila, da bi se Vatikan vmešaval v francoske »notranje« zadeve. Zahteve, ki jih stavijo radikalne stranke francoske zbornice, smo objavili včeraj med brzojavkami, toda desnica in centrum upata, da bota če ne drugače s pomočjo obstrukcije preprečila vsprejem usodnih zahtev.

Ruski državni proračun. Malo katera država se more ponašati s tako ugodnimi finančnimi razmerami, kakor Rusija. Proračun izkazuje namreč 1.788.482.000 rubljev dohodkov, od teh rednih 1.730.096.000 rubljev, rednih izdatkov pa le 1.656.652.556 rubljev, ki so torej za 73,4 milij. manjši kakor pa redni dohodki. Med izrednimi izdatki se nahaja svota 61,9 milijonov, ki se bo porabila za armado v Kini. O tem izdatku je izdalo finančno ministerstvo obširno poročilo, iz katerega je razvidno, da ta denar ne bo zavržen.

Dogodki v Južni Africi. Le trideset angleških milj so še oddaljeni številni burški oddelki od glavnega mesta kapske kolonije Kapstadta. Nahajajo se torej v osrčju Kaplanda. To pa še ni vse. Holanci v kapski koloniji prijemajo za orožje in se združujejo z Buri, ostali pa na drug način krepko podpirajo burško akcijo. In tej akciji stopi v najkrajšem času na čelo najboljši burški general Dewet. Angležem proti vsaj za nekaj časa resna nevarnost, pred vsem pa kapstadtskemu vodovodu, ki je prva življenjska potreba ondotnega prebivalstva. Dosedaj so vztrajali Buri le pri defenzivi, Dewet in Botha pa pričneta kmalu z ofenzivo, ki je minulo leto provzročala Angležem toliko neprilik. Samih Burov je sedaj v kapski koloniji nad 6000, torej popolno dovolj, da dvignejo v upor vso deželo. Ko pa se to zgodi, Angleži gotovo ne bodo med onimi, ki se bodo veselili posledic, najsi dunajska »Informacija« še tako prezira najnovejšo burško akcijo.

Slovstvo.

Izvrstni znanstveni časopis »Stimmen aus Maria Laach«, katerega, kot je znano, pišejo sami jezuitje, nastopa letos svoj šestdeseti tečaj. Ta list je ena najboljših revij ter prinaša članke in poročila iz vseh strok. Poleg tega je pisan tako, da obravnava zlasti aktualna vprašanja v lahko umljivi obliki. Posebno modroslovni, socijologični in zgodovinski članki zadnjih let so bili prav dobri.

Med novimi koledarji omenjamo sledeče: »Slovenski ameriški koledar« za l. 1901. Izdalo in založilo uredništvo »Glas Naroda«. VII. letnik. Cena 25 centov ali 1 krona. V

New Yorku. — Gabršček je izdal »Narodni koledar« za navadno leto 1901 in »Ročni kazipot« po Goriškem, Trstu in Istri s koledarjem. — Hribar v Celju je izdal zopet svoj »Ilustrovani narodni koledar«. — Prati-ke so letos vse stare poleg nove »Družinske pratike«, katera se je hitro priljubila in razširila. A.

Glasba.

Pri Schwentnerju je ravnokar izšla za predpust enodejanska pantomima za klavir dvoročno: »Možiček«, zložil I. Ipavc. Cena 5 K. To je prva slovenska pantomima, kar vemo. Dejanje znano iz cirkusov: Harlekin, dekle, neumnosti, objemanje, poljubovanje, jeza starišev, skakanje, Harlekinov skok skozi okno in sklepno pomirjenje in ples. Dejanje je seveda molče, vmes pa igra klavir. Kompozicija je komična, semtertje brilantna, harlekinska, predpustna. x.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 15. januarja.

Osebnost. Deželni predsednik baron Hein se je danes z gospo odpeljal na Dunaj.

Menjani službi. Pravosodni minister je dovolil, da gg. deželne sodnije svetnik Pavel Juvančič v Kranju in sodnik Jan. Pogačnik v Krškem menjata svoji mesti.

Predavanje. Jutri ob 7,8. uri zvečer predava v Katoliškem domu g. Godec o zvezdoznanstvu.

Častikraja lib. agitatorjev pred sodiščem. Jako priljubljeno agitacijsko sredstvo lib. agitatorjev so bili osebni napadi na naše kandidate. Ker si je »Narod« upal zapisati vsako poljubno psovko in na najnesramnejši način žaliti vsakega, ki mu je bil na potu, dobili so tudi njegovi agitatorji po deželi enak pogum, ki ga bodo pa sedaj morali drago plačevati. Naši somišljeniki so namreč sklenili vsakega obrekovalca postaviti pred sodišče. Vsled tega začele so se po deželi interesantne kazenske obravnave, ki mečejo drastično luč na omiko naše liberalne »intelligence«. Prvi jo je skupil novomeški dr. Slanc, kateri je bil z ozirom na gosp. poslanca dr. Šusteršiča pred volivci pete kurije rabil neko psovko, ki se tudi iz ust dohtarja-kmeta ne sliši preveč lepo. Slanc je dobil za ta pojav svoje »intelligence« 50 kron globe in mora povrniti tudi stroške. On, ki se je baje nekoč ponašal, da ne vzame nobenega pardona, bi ga bil to pot rad sprejel, a ga ni dobil. Vivant sequentes!

Odločba za zadrage. Na neko pritožbo je upravno sodišče odredilo, da sme gospodarska zadruga, če je tudi opravičena po pravilih, da prodaja svojim članom blago, le tedaj pivo in vino dajati članom čez ulico, če pridobi obrtnosodno za to potrebno koncesijo.

Za osušenje loškopotoške doline je k že prej dovoljenim 2000 K podpore poljedelsko ministerstvo dovolilo še primanjkujočih 1000 K.

Jeranova dijaška miza. Za mesec december je bilo plačati za hrano v ljudski kuhinji 296 K 28 b, za hrano pri zasebnikih 70 K, za stanovanje 82 K, za manjše stvari 14 K 40 b, skupaj 462 K 68 b. Dohodkov je bilo v tem mesecu 370 K, torej je koncem leta 1900 primanjkljaja 92 K 68 b. — V novem letu nam Bog ohrani vse stare dobrotnike ter ubogim dijakom obudi še novih, vsaj krščanska ljubezen človeku leta osrečuje.

V Ljubljani, 15. januarja 1901.

A. Kalan,

oskrbnik Jeranove dijaške mize.

Novi zvonovi. Presvetli g. knezoškof je posvetil danes v Samassovi livarni šestero novih zvonov, in sicer jednega (967 kg.) za župno cerkev v Cirknici, tri (1859, 1239 in 866 kg.) za župno cerkev Sv. Gotharda na Primorskem, ter po jednega za župno cerkev v Tribalju na Hrvatskem in ono v Martinacu v Bosni.

Delavsko gledališče. V nedeljo 21. t. m. priredi »Slov. kršč. soc. delavska zveza« v Ljubljani predstavo treh veseloiger, namreč »Telegram«, »Mute« in »Zakonske nadloge«, na kar že danes opozarjamo svoje somišljenike.

Koncert koloraturne pevke mar- kize Strozzijske. V sredo dne 16. janu- varija 1901, zvečer točno ob 8. uri, v zgornji veliki dvorani Narodnega doma koncert koloraturne pevke Maje markize Strozzijske. Pri koncertu sodelujejo: pianist gosp. Josip Procházka, učitelj „Glasbene Matice“, in moški oktet. Spored: 1. Verdi: Velika arija iz opere „Traviata“, poje gospica Strozzijska. 2. G. J. Esenlut: „San“, moški dve- terospev s bariton-samospevom, poje moški oktet, samospev gospod Lilleg. 3. a) A. Dvořák: „Na táčkách“, b) Wogrich: „Stac- cato caprice“, svira na klavir gospod Josip Procházka. 4. a) Iv. pl. Zajc: „Romanca“, b) Albin: „Oproščaj“, poje gospica Strozzijska. 5. A. Nedved: „Pod oknom“, moški dveterospev s tenor-samospevom, poje moški oktet, tenor-samospev gospod Janko Krsnik. 6. a) Iv. pl. Zajc: „Domovini in ljubavi“, b) * * *: „Slovenska pesem“, poje g. Strozzijska. 7. B. Smetana: „Koncertna fantazija“ na češke narodne naprave, svira na klavir g. Josip Procházka. 8. G. Meyerbeer: Velika arija iz opere „Dinorah“, poje gospica Strozzijska. — Začetek koncerta točno ob 8. uri konec ob pol 10. uri. — Cene pro- storom: Prve do tretje vrste 1 gld. 50 kr., četrte do sedme vrste 1 gld., od osme vrste nadalje in na galeriji 80 kr. Stojišča 50 kr. Dijaške in garnizijske vstopnice 30 kr. — Vstopnice se dobivajo v trafiki gospoda Še- šarka v Šelenburgovih ulicah in na večer koncerta pri blagajnici.

Ogenj. V St. Vidu prevojske občine je dne 6. t. m. bil velik požar, ki je posestniku Jerneju Kvedru uničil hišo in gospodar- sko poslopje z vsem, kar je bilo v njem. Škode je bilo 2400 K, Kveder je bil zava- rovan le za 800 K.

Vtopljenca našli so 14. t. m. v Lju- bljanici na Fužinah. Sodijo, da je bil že več dni v vodi, ker ima eno oko že razjedeno. Vtopljenec je neznan.

Ponesrečenec na železnični progi pri Zalogu, katerega je vlak povozil dne 9. t. m., je bil posestnik Janez Cerar iz Sela, župnije Vače.

Škarlatica v kranjskem političnem okraju se je jako razširila. Nekateri slučaji so prav nevarni. Zdaj je bolnih še: 4 odrasli in 39 otrok. 7 odraslih in 43 otrok je ozdravelo, 16 otrok je pa umrlo.

Trahom. V kočevskem političnem okraju je za trahomom bolnih še 91 oseb. 9 jih je ozdravelo.

Ljubljanske novice. Umrli je v Ljubljani mizarSKI mojster Jak. Petrin v Hrenovih ul., ki je svoj čas kot mornar ve- liko potoval po Evropi. V Strelških ulicah je umrl danes zjutraj pismonoša Vidmar po daljši, mučni bolezni. V Gorici je umrla pošta upraviteljica Marija Budnar, ki bo v sredo pokopana na tukajšnjem pokopa- lišču. — Včeraj se je vnel dimnik pri J. Schreyu, peku v Gradišču. Prišla je tje požarna bramba. Ogenj se je hitro za- dušil. — Izgubila se je mošnja z denar- jem na poti od Mestnega trga skozi Linger- jeve ulice do šolskega drevoreda.

Koroške novice Prestavljeni so gg.: nadučitelj Jos. Ogris iz Št. Jurija ob Zili v Mišice; učitelj J. Krebs iz Libentala v Št. Jurij ob Zili; učitelj R. Lakner iz Bo- rovelj v Vače. Za šolskega voditelja v Slov. Plajberci je imenovan tamošnji učitelj M. Tarmán. Iz službe je izstopila učiteljica v Velikovecu, gdčna M. Vikošnik, na njeno mesto je nastopila gdčna M. Forma- nek. — Prestavljen je okrajni komisar pri celovškem okr. glavarstvu, g. grof Eltz, k ministerstvu notranjih zadev na Dunaj. — Cesar je potrdil zakon o pobiranju deželnih doklad, kakor jih je deželni zbor določil v zadnji seji. — Blizu Gospešvete se je dne 31. dec. oskrbnici O. Höf f e r e r splasil konj, ko se je vozila v Celovec. Skočila je z voza, a na cesti obležala nezavestna. Kmalu nato je umrla. — Deželna hipotečna banka je do 1. jan. t. l. dovolila vkup 1179 posojil v znesku 6299.500 kron. — V Trebnju blizu Beljaka je prišel dne 20. decem. hlapec P. Knaler pod voz, ki je bil nabasan z deskami. Bil je takoj mrtev.

Št. Jakobska mlekarna v Rožu na Koroškem posluje prav vzgledno in do- naša udom že sedaj lep dobiček. V šestih mesecih njenega obstanka, v polovici leta, je 62 udov prejelo za mleko 5203 K 75 h,

in to tam, kjer so trdili, da niti za dom ni dovolj mleka! — Med letom že so udje do- bili deloma v gotovini, deloma v blagu, ka- tero so skupno naročali pri narodnem tr- govcu gospodu E. Peganu v Trstu, vkup 1680 K 87 h, ostanek 3533 K 88 h pa so dobili sedaj. — Največ je dobil Er. Majer p. d. Ibovnik na Bistrici, celih 383 K 10 h. Za teleta je mož v tem času skupil 212 kron, tako da je v enem polletu od krav skupil 595 K 10 h. Doma pa pravi, da še enkrat ni bilo treba kuhati požgane juhe, odkar nosi mleko v mlekarno, med tem ko je prej večkrat primanjkovalo mleka.

»Südmark«. Po zadnjem izkazu so dobili podpore: Šole v Pliberku, Kočevju in Radvanju v znesku 20 do 50 K; otroški vr- tec v Velenju 600 K; obrtnik na Spodnjem Štajerskem 2000 K (posojilo); učenec kme- tijske šole v Celovcu 200 K (štipendij); otroški vrtec v Š. štanju 300 K; nek učitelj na Kranjskem (!) 100 K, učitelj na Koro- škem 200 K (posojilo). — Društvu je pri- stopil kot ustanovnik: tovarnar Pavel Samassa v Ljubljani. Tega gospoda naj si dobro zapomnijo zlasti slovenska cer- kvena predstojništva! — Kaj pa „Naša Straža“?

»Schulverein“ na delu. Nemški »schulvereine«, oziroma celovška podružnica je napravila božičnice v sledečih solah: Ve- likovec, Železna Kapla, Vetrinj, Hodiše. 200 mark je za te podružnice nabral vse nemški agitator K. Pröl v B e r o l i n u. Tako se s pomočjo nemških prusovskih mark pod-pira slovenska deca le v ta namen, da se odtujujejo svojemu narodu in besedi materini. Ta slučaj zopet prav jasno kaže uprav zlobne namene »schulvereina«, zoper katerega bi morali Slovenci združiti vse svoje moči!

Odpad od vere. V Celovcu je minulo leto 52 »vnetih« katoličanov prestopilo k protestantizmu.

Umrli je 8. t. m. v Griesu pri Bolzanu 55letni višji nadzornik južn. železnice g. Fr. Hauser, ki je svojedobno več let službo- val tudi v Ljubljani.

Strokovno društvo tapetnikov in preprogarjev. V nedeljo dne 13. t. m. se je ustanovilo strokovno obrtno društvo ta- petnikov in preprogarjev v Ljubljani. V od- bor so bili voljeni sledeči gospodje: Pred- sednik Dragotin Puc, podpredsednik ter ob- jednem tajnik Miroslav Zor, blagajnik Ivan Černe, odbornika Ivan Galle in Ivan Ženko, revizorja Franjo Pleško in Franjo Šeber.

Umrli je 13. t. m. na Dunaju sloveči slikar in Führichov sodelavec Josip Plank, 85 let star, ki je leta 1861 naslikal Križev pot v stolni cerkvi ljubljanski in pozneje tudi lepo oltarno sliko v Marijanišču. Bog mu daj dobro!

Mestna ljudska kopelj. Od 30. dec. do 5. jan. t. m. oddalo se je v mestni ljud- ski kopelji vsega skupaj 374 kopelj in sicer: za moške 318 (pršnih 220, kadnih 98), za ženske 56 (pršnih 3, kadnih 53).

Ameriške novice. Slovenci v La Salle, Ill., so se 13. dec. zbrali in sklenili poleg mestnega parka kupiti primerno stav- bišče za novo cerkev. — Ondi je po daljši bolezni za sušico umrl Josip Drnjač, doma iz celjske okolice. Zapustil je vdovo s pe- terimi nedoraslimi otroci. — V Buelu poleg Hibbinga je umrl Nikolaj Oberman, star 43 let, doma iz Drašičev pri Metliki. Zapustil je v domovini vdovo in eno hčerko.

C. kr. Italijani. Povodom zadnjih volitev v Trstu piše »Edinost«: Uzor c. kr. Italijanov je naš dobri znanec, baron Rinal- dini. Mož je izstopil iz društva »Austria« in vstopil v »Filarmonico-Dramatica«, kjer nosi zvonec preslavni — Hortis. Baron Rinaldini je namreč kandidat za državni zbor, a v društvu »Austria« ne rastejo tržaški man- dati. Vleklo ga je srce, vabil ga je mandat in mož je omahnil v radikalni tabor.

Objava. Pisma namenjena osebam na vojnih ladijah nahajajočih se v vstočni Aziji, so poštne prosta. Glasom naredbe c. kr. trg. ministerstva od 21. dec. 1900 št. 3724 so dopisnice in nepriporočena pisma do všteti 70 gramov teže namenjena osebam c. in kr. eskadre v vstočni Aziji ali od istih odposlane, v zmislu II. člena 21. odstavka zakona od 2. oktobra 1865 drž. z. št. 108 in § 3. poslovnika za vojaško pošto v slu-

čaju vojne, od poštne oproščena. C. in kr. eskadra sestoji ta čas iz sledečih Nj. V. la- dij: »Kaiserin und Königin Maria Theresia« »Kaiserin Elisabeth« »Aspern« in »Zenta«. Naslov omenjenih poštних pošiljatev mora obsezati: a) Ime, službeni značaj ali službeni položaj prejemnika, b) natančno označenje ladje, na kateri se prejemnik nahaja in c) zaznamek »vojaška pošta«.

Led na Donavi in Savi. Iz Vuko- vara se poroča, da je ondi Donava tako za- mrznila, da je mogoče i z vozovi preko leda. Tudi Sava je pod Bukovjem prekrita z debelo ledeno skorjo.

Domovinska pravica. Vsled nove domovinske postave, ki je dobila veljavo z letošnjim novim letom, je bilo po nekaterih čeških vaseh mnogo prepira. Župani so ve- deli, da bodo z novim letom dobili domo- vinsko pravico vsi tisti tuji reveži, ki so bili v občini najmanj deset let. Da bi se to ne zgodilo, so svetovali župani hišnim gospo- darjem, pri katerih so oni tujei bili, naj te ljudi spravijo na kakoršni koli način od hiše. Tako so hoteli tujece prisiliti, da bi še pred novim letom odšli iz občine. V Hoja- nih pri Blatni na Češkem so na ta način iz občine spravili hlapca Rikovskega z družino vred. Delal je v hojanski občini 32 let, sta- nevanje je imel plačano do majnika 1901, pa je vendar moral iz občine. Ko so mu hoteli postaviti hišno opravo na cesto, ga ni bilo doma in njegovo stanovanje je bilo zakle- njeno. Zato je občinski sluga pripeljal ko- vača, ki je vrata siloma odprl. Potem so znosili na cesto ves imetek Rikovskega. Možaki, ki so to videli, so godrnjali, ženske so jokale. Ko so nekateri hoteli braniti, jih je župan dal opozoriti, naj se nikar ne vme- šavajo v uradno postopanje, ker bi jih sicer zadele občutne kazni. Rkovski je res šel iz občine. Hojanski župan je celo obiskal vse hišne gospodarje, ki so imeli tujece, in jim je ostro zabičil, naj tujece odpravijo do no- vega leta od hiše. — Vso čast češki omiki, ampak pred našimi vaškimi župani naj se češki skrijejo.

Moderna mladina. V Novem Sandecu je policija zasačila tatinsko družbo šolaric. Mlade tatice so izvrševale najraznovrstnejše ulome in kraje Načelnica te tolpe, 17letno dekletce, je hotelo pri belem dnevu neki gospej strgati z vratu zlato verižico. — V Oedenburgu se je ustrelil realni abiturijent Alader Jerny pred očmi svoje matere. Skre- gala sta se z vodjo in mladi dijak je pozval vodjo na — dvoboj. Vodja je dejal, da se z otrokom ne bje. Ta naslov se je zdel abi- turijentu tako poniževalen, da se je iz »sramu« ustrelil. — V Ehlenbogu pri Oberndorfu v Württembergu je na sveti ve- čer 11letni deček umoril svojo 6letno se- strico, ker mu ni hotla dati 20 vinarjev, ka- tere je dobila od matere. Deček ji je čre- pinjo razbil s kamenjem in mrtvo truplo skril.

Gimnazij in realk je po zadnjem iz- kazu sedaj v Avstriji 318, in sicer gimnazij 212 z 69.788 učenci, realk 106 s 35.192 učenci.

Samomorov na Dunaju je bilo v minolem letu 500, od teh 392 moških in 108 ženskih. Najmlajši samomorilec je bil 10 let, najstarejši 84 let star.

Inomost ima po zadnjem štetju 24.524 prebivavcev.

Zarubljena železnica. Kr. sodni stol v Zagrebu je 11. t. m. dovolil, da se zarubi del prometnega materiala samoborske že- leznice za terjatev inženjerja Straussa v znesku 45.000 K. Zarubili so na postaji v Podau- sedu jeden stroj in dva voza, v Zagrebu pa nekaj vagonov.

Volkovi na Ogerskem. Ko je dne 6. t. m. poštni voz zapustil Majdenko, so volkovi raztrgali konja in hlapca. Ker pošta ni došla, šli so iskat in našli ostanke. Na poti v Pristop so volkovi napadli orožnike, ki so osem mrcin ustrelili, a sami komaj re- šili življenje.

Volkovi v rimski okolici. Sedem kilometrov od Rima je neki pastir ubil volka. Sneg, ki je pokril gorovje po Laciju, je prepodil zverino med bivališča.

Požidovljenje Mažarov vsled libe- ralnih zakonov naglo napreduje. Meseca no- vembra se je sklenilo med kristjani in židi 34 zakonov, od teh z reverzom na korist

katoliškemu delu samo 4. Istega meseca se je sklenilo družih mešanih zakonov 2315.

Donava zamrzuje vsled nenavadno hude zime. Ladije že nekaj dnij ne plovejo med Zemunom, Belgradom in Pančevim ter so v zimskem pristanišču pri Zemunu, kjer je zbranih do 30 raznih parobrodov in 130 tovornih ladij.

Poljaki na Pruskem so veliki re- veži. Pruska policija voha in stika povsod, da iztakne kako zaroto ali kaj podobnega. V Thornu so 8. januarija strogo preisko- vali stanovanja gimnazijcev in njih knjige ter pisma. Ko so bili gimnazijci v šoli, je prišla komisija na dom in vse prebrnila in pretaknila. Starišem poljskih gimnazijcev so poročali na dom, da so njihovi sinovi na sumu, da so udje prevratne zarote. In kaj je našla policija? Mickieviczeve pesmi, spise Krasinskega, zgodovinska dela in katoliške poljske katekizme. Vneti Prusaki so ta »ne- varna« dela zaplenili.

Dvestoletni jubilej pruskega kralje- stva se bo 18. januarija po vsej Pruski slo- vesno praznoval. Delajo se velike priprave. Nemški cesar bo seveda govoril.

Katoličani na Pruskem se krepko potegujejo, da dosežejo ravnopravnost s pro- testantskimi sodržavljeni. Doslej so v vseh uradih potiskali katoličane nazaj, da so jim jemali pogum in pisali vedno, da so katoli- čani zaostali v omiki. Na višjih šolah v za- padnem Pruskem, kjer so katoličani v ve- čini, je še sedaj poleg 200 protestantskih učiteljev le 50 katoliških. Katoličani pa ener- gično zahtevajo, da se tudi na tem polju vpelje ravnopravnost.

Berolinski podžupan Brinkmann je nenadoma umrl. V ponedeljek zvečer je jahal po jezdarni, kar se konj splaši in priletnega 250 funtov težkega podžupana vrže na tla. Ta se je tako prestrašil, da ga je zadela srčna kap in je takoj umrl.

Žalosten spomenik. Pravosodni mi- nister italijanski je kraljici Margheriti poslal kroglo, s katero je Bresci ustrelil njenega moža, kralja Umberta.

Angelsko trdnjavo v Rimu hočejo popraviti, kakor je bila v srednjem veku. Ustanovili bodo ondi muzej za orožja iz raznih vekov.

Ti presneti alkoholiki! Nasledke alkohola na Francoskem priobčuje društvo protialkoholikov v Parizu. Po teh podatkih je žganjepitje na Francoskem na leto vzrok 27.350 telesnim poškodbam, vzrok 23.153 drugim zlodejstvom in 1753 samomorom. 89 odstotkov vseh smrtnih slučajev vsled tuberkuloze se računi na alkoholike ali nji hove potomce. 75 odstotkov vseh bolnikov po bolnicah je pivcev iz navade. V zadnjih šestih letih se je število blaznih podvojilo. Vzrok je — alkohol. Mesto Pariz stanejo samo žganjepivci po bolnicah na leto dva milijona frankov.

Suhi del sveta. Poljak Czarlinski, ki je služil kot inženjer v Avstraliji, piše tako- le: Ko bi Avstralija imela več vode, bi bila najsrečnejši del sveta; izpremenila bi se v deželo, po kateri se cedi mleko in med; žal, da ima premalo studencev. Avstraliji je Bog prisodil večno sušo. Ljudje si morajo pomagati, kakor morejo. Z ogromnimi stroški vrtajo artezijske vodnjake, napeljavajo od njih vodo po poljih in travnikih itd. V Queenslandu so zadnje čase izvrtali nad 200 artezijskih vodnjakov. Kot nadzornik sem obiskal prav vse. Sam sem vodil delo pri vrtanju artez. vodnjaka v okolici mesteca Moree; vrtali smo 830 metrov globoko, delo je bilo težko, pa tudi uspeh krasen. Vod- njak bruha sedaj deset milijonov litrov vode na dan! Drug tak vodnjak, ki je veljal okrog 40.000 gld., daje samo šest milijonov litrov vode na dan. Kjer ni umetnih vodnjakov, so pa ljudje odvisni samo od vremena. Če pride dež o pravem času, so rešeni, sicer se jim pa trda godi.

Društva.

(Društvo zdravnikov na Kranj- skem.) V soboto dně 19. januarija 1901 ob 6. uri zvečer vrši se v javni sobi izvan- redni občni zbor. Dnevni red: 1. Poročila odbora. 2. Volitev predsednika. 3. Demon- stracije. 4. Studijnosti. Radi velike važnosti tega izvanrednega občnega zbora blagovolé naj društveniki v prav velikem številu ude- ležiti se istega. — Dr. Kopfiwa, predsednika namestnik.

(V št. Petru na Krasu) priredita podružnica sv. Cirila in Metoda in odbor za prireditve veselice v prid Prešernovemu spomeniku združeno zabavni večer. Vsako leto položila je podružnica Pivka v skupišku prirejene veselice svoj davek na oltar domovine, in tudi letos upa izvršiti svojo dolžnost. Prvi pogoj k temu je gotovo obilna udeležba. Z ozirom na to, da se vrši veselica v prid družbe sv. Cirila in Metoda, katere važnosti za slovenski narod nam pač ni treba omenjati, in v prid Prešernovemu spomeniku, spomeniku našega največjega pesnika, prosimo se čestite vabilence, da se kolikor mogoče polnoštevilno udeležijo veselice in ako jim ne bi bilo mogoče se udeležiti, vsaj pošljejo vstopnino (na naslov tajnika podružnice Pivke, g. Val. Stroja, železniškega uradnika v St. Petru).

Telefonska in brzojavna poročila.

Celovec, 15. jan. Predsednikom trgovske zbornice je izvoljen Hillinger.

Gradeo, 15. januarja. (C. B.) Štajerski veleposestniki so izvolili danes dosedanje poslance nemško lib. stranke Attems, Stürgkh, Moscon in Hackelberg.

Praga, 15. jan. „Politik“ ve poročati, da še ni določeno, kdaj se snide državni zbor.

Praga, 15. jan. Poslanci Sil, Baxa, Rataj, Prasek, Stastny, Klouček in Nowotny ustanove v češkem dežel. zboru državnopravni klub.

Brno, 15. jan. Predsednikom deželnega sodišča za Moravsko je imenovan opavski predsednik vitez Strobil Albeg, na njegovo mesto pa dosedanji podpredsednik dr. Kopitsch.

Lviv, 15. januarja. Pri včerajšnjem zborovanju veleposestva je kandidat David vitez Abrahamovicz rekel, da ugovor demokratov, češ, da se njihovo mnenje v poljskem klubu zatira, ni resničen. Poljaki v drž. zboru ne smejo iti ne z levice, ne z desnice, ampak si morajo ohraniti čisto prosto roko. Ko bi se sedaj naredila stalna večina desnice, bi bil to baje umor parlamenta. Kandidatu so izrekli zaupanje.

Bukarešt, 15. jan. „Universal“ poroča, da je dunajska policija zasledila zaroto anarhistov proti bivšemu kralju Milanu.

Stokholm, 15. jan. Dne 21. t. m. prevzame kralj zopet vlado.

Pariz, 15. jan. Soc. Sembal je interpebral o vmešavanju papeža v francoske razmere. Vprašuje, če ni viada ugovarjala proti zadnjemu pismu papeževemu do francoskih škofov. Posl. Ribot je naglašal, da ima papež pravico povzdigniti svoj glas, kadar koli vidi, da se cerkvi godi krivica. Ministerski predsednik izjavi na to, da vlada v prejšnjih besedah ne vidi grožnje. Papež kot poglavar katol. cerkve ima to pravico, a vlada ne bo trpela vpliva proti kongregacijskemu zakonu, kadar bo enkrat sklenjen. Dnevni red se sprejme.

London, 15. jan. (C. B.) Na krovu parnika „Highland prince“, došlega iz Laplate v Shieldsko pristanišče, so mej vožnjo umrle štiri osebe za kugo, mej njimi tudi kapitan.

Haag, 15. jan. 500 članov nizozemske južno afriške zveze odpotuje posamič preko Laurencia-Marqueza na bojišče.

Bruselj, 14. jan. Iz Haaga se poroča, da Krüger zavrača vsako posredovanje kanadskega premijera Lauriera, ker hočejo Buri skleniti mir na podlagi popolne prostosti.

London, 15. jan. Iz Pretorije poročajo 12. t. m.: 800 Burov je danes zjutraj pod vodstvom Bayerjevim napadlo tretji kolodvor južno od Pretorije. Posadka je štela 120 mož. Buri so kolodvor obkolili in streljali. Jeden angleških vojakov se je preril skozi Bure in brzojavil v Pretorijo po pomoč, ki je takoj odšla. Mej tem so Angleži odbili napad brez izgub. Buri so ostavili tri ranjence. Pozneje so Buri razdrli železnico južno od Kaalfonteina.

London, 15. jan. Reuter. urad poroča: Princ Cun je obiskal nemškega poslanika Mumma, ki je odobril njegovo odposlanstvo v Berlin.

Novijork, 15. jan. Iz Pekina poroča Reuterjev urad, da je princ Čing v soboto podpisal skupno noto, Li-Hung-Čang pa v nedeljo.

Umrli so:

11. januarja. Angela Dogan, pismonoša hči, 9 mesecev, Poljanska cesta 60, catarrh. intestin.

12. januarja. Bogomir Vidmar, črkostavec sin, 21/2 leta, Marije Terezije cesta 11, vnetje možganske mreže.

14. januarja. Marija Papler, žena prodajalca žganja, 55 let, Konjušne ulice 13, srčna hiba.

V bolnišnici:

11. januarja. Jera Japelj, delavca vdova, 70 let, ostarelost. — Ivan Marn, črkostavec, 42 let, jetika.

Cena žitu na dunajski borzi

dné 14. januarja 1901

Za 50 kilogramov.

Pšenica za pomlad . . . K 7.87 do K 7.88
Rž za pomlad . . . » 7.78 » » 7.89
Turšica za maj junij/01 » 5.28 » » 5.29
Oves za pomlad . . . » 6.29 » » 6.30

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306.2 m. srednji zračni tlak 736.0 mm.

	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebo	Podoba v 14 urah
14. 9. zveč	749.3	— 7.8	sl. svzh.	jasno		
15. 7. zjut.	749.2	— 13.4	sl. svzh.	jasno		0.0
2. popol.	748.5	— 5.1	brezv.	oblač.		
Srednja včerajšnja temperatura — 7.1 normale: — 2.6						

Tržne cene v Ljubljani.

Tedensko poročilo

od dné 6. jan. do dné 12. jan.

	K h		K h
Goveje meso I. v. kg	1.28	Pšenična moka 100 kg	37. —
„ „ II. „	1.10	Koruzna „	16. —
„ „ III. „	1. —	Ajdova „	29.80
Telečje meso „	1.20	Fižol, liter „	18. —
Prasičje „ sveže	1.40	Grah „	20. —
„ „ prek.	1.45	Leča „	24. —
Kostrunovo meso	80. —	Kaša „	24. —
Maslo „	2. —	Ričet „	22. —
Surovo maslo „	2. —	Pšenica „ 100 kg	16. —
Mast prasičja „	1.40	Rž „	13.60
Slanina sveža „	1.36	Ječmen „	13.50
„ „ prekajena	1.44	Oves „	13.60
Saló „	1.20	Ajda „	13. —
Jajce, jedno „	7. —	Proso, belo „	19. —
Mleko, liter „	16. —	„ „ navadno „	14. —
Smetana, sladka liter	80. —	Koruz „	12. —
„ „ kisl „	80. —	Krompir „	5.20
Med „ „ kg	1. —	Drva, trda „ m ³	7. —
Piščanec „	—	„ mehka „	6. —
Golob „	50. —	Seno, 100 kg „	4.40
Raca „	—	Slama „	4.40
Zajec „	—	Stelja „	—

Dunajska filialka

Hranilne vloge na knjižloce s 4 1/2 %.

Menjalnica, bórno posredovanje, posojila na vrednostne papirje, menični eskompt, vinkuliranje in razvinkuliranje obligacij.

Živnostenská banka

na Dunaju, I., Herrengasse 12.

Dunajska borza.

Dne 15. januarja.	
Skupni državni dolg v notah	98.30
Skupni državni dolg v srebru	98.15
Avstrijska zlata renta 4 1/2 %	117.25
Avstrijska kronna renta 4 1/2 %, 200 kron	98.30
Ogerska zlata renta 4 1/2 %	117. —
Ogerska kronna renta 4 1/2 %, 200 „	92.25
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	1702. —
Kreditne delnice, 160 gl.	661. —
London vista	240.60
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	117.65

Dne 14. januarja.	
3-2 1/2 % državne srečke l. 1854, 250 gl.	180. —
5 % državne srečke l. 1860, 100 gl.	167. —
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	197.50
4 1/2 % zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	95.30
Tisine srečke 4 1/2 %, 100 gl.	140. —
Dunavske vravnave srečke 5 %	257.50

†

37 1-1

Ljudmila Dolenz naznanja v svojem imenu svojih sinov **Viktorja in Edvarda**, kakor tudi v imenu ostalih sorodnikov globoko potirna tužno vest, da je njih nepozabljeni soprog, oziroma oče, gospod

Fran Dolenz

trgovec in hišni posestnik, občinski svetnik mesta Kranj, imejitelj zlatega zaslužnega križa s krono

po kratki bolezni, previda s tolažili sv. vere, danes zjutraj ob 6. uri v 69. letu svoje dobe mirno v Gospodu zaspal.

Pogreb dragega pokojnika se vrši v četrtek, dné 17. t. m., ob 2. uri popoldne.

Sv. zadušne maše se bodo brale v tukajšnji mestni župni cerkvi.

Kranj, dné 15. januarja 1901.

Na račun se oddá pod zelo ugodnimi pogoji s 1 majem t. l. dobro znana

gostilna

v letovišču Laverca pri Ljubljani, poleg želez. postaje.

Izvrševanje obrta izročilo se bode le zanesljivo, prav pošteno in posebno v kuhinjski stroki zelo večji gostilničarki (vdovi ali samici) z dorastlo hčerko, oziroma s kako sorodnico, proti primerni kavicji.

Natančneje povzé se pri posestniku in vinskem trgovcu **Karol Lenče-tu na Laverci.**

15 3

Na prodaj sta 2 križeva pota

jeden za gl. 65.—, drugi za gl. 250.—

pri 16 12-3

FR. TOMAN-u,

podobarju in pozlatarju v Ljubljani, Valvazorjev trg št. 1.

Hiša je na prodaj

v Ljubljani, Krakovsko predmestje, iz proste roke, pod jako ugodnimi pogoji.

Poslopje je v najboljšem stanu, ima 3 sobe in 2 kuhinji, prostorno dvorišče in velik vrt.

21 6-2

Natančneje pové upravništvo »Slovenca«.

Odvetnik

31 3-2

dr. Fran Tominšek

dovoljuje si naznaniti, da je otvoril svojo

odvetniško pisarno

v Ljubljani, na Bregu št. 20

ter jo pridružil odvetniški pisarni gospoda dr. V. Krisperja v Ljubljani.

Glavnice v akcijah 20,000.000 K.

Reservni zaklad nad 7,500.000 K.

Centrala v Pragi.

Podružnice v Brnu, Plznju, Budejovicah, Pardubicah, Taboru, Benesavi, Iglavi, Moravski Ostravi.

Nakup in prodaja
vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd.
Zavarovanja za zgube pri tvebanjih, pri iztvebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako tvebanje.
Kulanična izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba
„M E R C U R“
I., Wollzeile 10 in 13, Dunaj, I., Strobelsasse 2.

Pojasnili vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doslej kolikor je mogoče visocoga obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.